

Jak se chovat v lese

Oddíl: T. K. Káňata

Jiří "Rozum" Jíra

2019

ÚVOD

Prostředí lesa a vše s lesem spojené je mi velmi blízké. Při své práci v lese (jako lesní mechanizátor) i při svých častých výletech se nezdálo setkávat s chováním lidí, které do lesa určitě nepatří. Proto bych chtěl v této plackovací práci stručně shrnout a připomenout základní pravidla, jak se v lese chovat v různých situacích a při různých aktivitách, co v lese můžeme a co je naopak v lese výslovně zakázáno. Práce může být přínosná pro praktikanty a vedoucí.

Přesný výčet povoleného a zakázaného najdeš v zákoně č. 289/1995 Sb. o lesích (lesní zákon), především v § 20.

POHYB V LESE

Území naší republiky pokrývá přibližně 2 690 000 hektarů lesního porostu a každým rokem přibude dalších 1 809 hektarů. Lesy tedy zabírají 34% celkové rozlohy státu. Vždy, když vejdeš do lesa, měj na paměti, že vstupuješ na území někoho jiného a procházíš se jeho domovem. Určitě je namístě ztišit hlas a zaposlouchat se do zvuků lesa. Odměnou ti bude uklidňující zpěv ptáků, nezaměnitelná vůně pryskyřice a ševlení korun stromů ve větru. Příjemná změna oproti hluku města, že?

PROTO

- se v lese chovej tiše. Hluk a nepřírozené zvuky plaší zvěř a ptactvo.
- se v lese pokud možno pohybuj pouze po cestách a pěšinách. Vstupem do lesního porostu mimo cesty můžeš poničit mladé stromky, vzácné rostliny, zanechat své pachové stopy na stezkách lesní zvěře a vystavit se riziku vážného zranění, vstoupíš-li do prostoru právě probíhající těžby dřeva. Zejména nevstupuj do lesních školek (oplocenek), obor, bažantnic a do blízkosti krmelců.

- je vjezd všem motorovým vozidlům do lesa zakázán (platí i pro čtyřkolky, malé motocykly apod.). Výjimku mají pouze motorová vozidla lesní správy, hasičů a složek integrovaného záchranného systému. Nadměrný hluk stresuje zvěř a může způsobit i její úhyn. Pokud chceš prozkoumávat krásy lesa na kole nebo koňském hřbetě, výlet naplánuj tak, aby ses pohyboval pouze po vyznačených trasách. Jízda mimo vyznačené trasy způsobuje poškození povrchu půdy a narušení kořenového systému především mladých stromků. Pokud přesto potřebuješ do lesa vjet (např. zásobování letního tábora), požádej o povolení majitele nebo správce lesa.

- měj na paměti, že lesní cesty neslouží výhradně pro turistiku, ale prvotně jsou určeny pro logistické zajištění těžebních a pěstebních činností v lese. Proto se z bezpečnostních důvodů vyhýbej místům právě probíhající těžby a manipulace s vytěženým dřevem. Prostor těžby je označen výstražnou tabulí, nebo páskou. Respektuj to. Mysli na to, že padající pokácený strom může nepředvídatelně změnit směr pádu, strhnout s sebou větve okolních stromů, zavěsit se v koruně jiného stromu a tím vším tě ohrozit na zdraví a dokonce životě. Pokud se už ale například na výpravě nechtěně ocitneš v prostoru těžby, vyšli jednoho z vedoucích s reflexní vestou, aby na vaši přítomnost upozornil pracující dělníky. Uvědom si, že pro velký hluk přítomnost někoho cizího vůbec nemusí zaregistrovat.

- do lesa můžeš i se psem, ale musí být na vodítku. Volný pohyb psů po lese je zakázán – mohli by lovit a plašit zvěř. Nezapomínej, že pes je duší především lovec. Nemusí nalezené mládě hned nutně zabít, ale zanechá po sobě pachovou stopu v okolí, odradí tím matku mláďete a ta se k němu již nevrátí. Mládě je pak odsouzeno k uhynutí. Nahánění zvěře může zvěři způsobit zranění, stres i uhynutí. Na vodítku měj psa i kvůli jeho vlastní bezpečnosti. Případný kontakt s infikovaným zvířetem mu může způsobit vážné zdravotní problémy a dokonce i smrt (vzteklina, Aujeszkyho choroba černé zvěře). Vzteklinou se můžeš nakazit i ty, Aujeszkyho choroba (pes uhynie do 2 dnů!) je na člověka nepřenosná. Navíc pokud by se od tebe pes příliš vzdálil, má myslivecký hospodář či myslivecká stráž právo psa zastřelit, bude-li se domnívat, že je toulavý. Jeho bezpečnost můžeš zvýšit i reflexní vestou. Bude tak zřejmé, že se jen tak sám nepotuluje a že jeho majitel je pravděpodobně někde poblíž. Při vstupu do lesa si všímej informačních tabulí a vyvěšených letáků, zda právě v tomto lese neprobíhá hon. Jelikož se doby lovu zvěře různě prolínají napříč celým rokem, nelze jednoznačně říci, kdy se do lesa vstoupit smí a kdy ne. Je věcí každého mysliveckého spolku kdy a na jaký druh

zvěře se pořádá naháňka, ale musí o tom informovat prostřednictvím tabulí a letáků u vstupů (cest) do lesa. V době honu je vstup do lesa zakázán a za porušení tohoto zákazu může být uložena pokuta až 10 tisíc korun.

TÁBOŘENÍ A ZAKLÁDÁNÍ OHŇŮ

Láká tě táboření a táborák v lese? Zapomeň na to.

PROTOŽE

- volně mohou oheň v lese zakládat pouze lesní dělníci v době pálení klestu. I tak musí dbát na to, aby se nerozšířil hrabankou nekontrolovatelně a nevznikl požár celého lesa. I zdánlivě uhašený oheň může pod povrchem doutnat a i po několika hodinách znovu vzplanout o pár metrů dál. Oheň můžeš rozdělávat nejméně 50 metrů od okraje lesa a v dostatečné vzdálenosti od ostatních objektů a předmětů, které se mohou vznítit. Místo ohniště je nutné zabezpečit tak, aby se zamezilo jeho šíření do okolí. Např. ohraničením kameny, odstraněním drnu. K podpoře hoření nepoužívej silně hořlavé látky a také nerozdělávej oheň za větru a velkého sucha. Vždy měj po ruce dostatek vody na uhašení. Nikdy nenechávej oheň bez dohledu a při výpravách dohlížej na bezpečnou vzdálenost dětí od ohně.

- v lese je obecně zakázáno táboření mimo vyhrazená místa přímo ze zákona (č. 289/1995 Sb. o lesích). Tábořením se rozumí postavení přístřešku v lese (z cely, nebo klasický stan) a rozdělávání ohně. To ovšem neznamená, že v lese nemůžeš přespat. Můžeš přespat – tzv. bivakovat, ovšem bez použití cely, stanu nebo hamaky a bez rozdělávání ohně. Obojí však může být výslovně zakázáno například ve vojenských lesích, národních parcích a chráněných krajinných oblastech. Také myslí i na to, že je v lesích zakázána jakákoli činnost, která by narušila či změnila jeho původní ráz. Tím je myšleno především stavění trvalých skrýší, sklípků a hloubení jam. Nemusím snad zmiňovat, že rytí do kůry stromů a ničení turistických značek je přímo barbarské.

Pokud chceš pořádát tábor v lese či v jeho blízkosti a zřídit tam ohniště, kuchyni a dočasné nebo trvalé stavby (např. latrína, sklípek pro uchování potravin, přístřešek na nářadí), vyjednej si, stejně jako při povolení k vjezdu, výjimku ze zákona a o povolení požádej příslušnou lesní správu či majitele.

CO SI MŮŽEŠ Z LESA ODNĚST

Podle lesního zákona si může každý občan z lesa odnést suchou klest ležící na zemi o průměru do 7 cm. Je ovšem zakázáno kácet suché i živé stromy bez příslušného povolení majitele lesa. Potřebuješ-li větší množství dřeva (zásoba pro letní kuchyni), požádej o povolení majitele lesa a o pokácení odborníka. Ne nadarmo je kácení stromů zařazeno do skupiny nejrizikovějších povolání a tvůj dobrý úmysl obstarat si pár pěkných polen na táborák se snadno může změnit ve velké neštěstí. V lese také můžeš sbírat lesní plody, ale pouze šetrným způsobem a pro vlastní potřebu, nikoli na prodej. Při sběru lesních plodů dej ovšem velký pozor na záměnu s jedovatými rostlinami a houbami (např. rulík zlomocný). Dohlížej na děti, aby nic takového nesebraly. Pokud budeš mít sebemenší podezření na požití jedovatého plodu, oznam to neprodleně zdravotníkovi. Určitě ale z lesa neodnášej shozy vysoké zvěře, zdánlivě opuštěná mláďata, jakékoli rostliny, semena a semenáčky stromů. Povoleno není ani strhávání jmelí ze stromů.

SETKÁNÍ S OBYVATELI LESA

Při procházkách po lese jsi už určitě natrefil na utíkající srny, nebo jiná zvířata, která se před tebou snaží prchnout a ukrýt. Zvířata mají dobře vyvinutý čich, takže o tobě většinou ví už dávno před tím, než je ty spatříš, a snaží se setkání s tebou vyhnout a utéct do bezpečí. Přesto se může stát, že se takovému setkání nevyhneš.

Co v takovém případě dělat?

- pokud potkáš zvíře, které je nápadně nebojácné, se zájmem si tě prohlíží, nebo jde dokonce k tobě, měl by ses mít na pozoru, protože je zvíře s největší pravděpodobností nakaženo vzteklinou (nejčastěji lišky). Vzteklinou je pro člověka smrtelně nebezpečná. V takovém případě se drž od zvířete co nejdál, vyvaruj se fyzickému kontaktu a upozorni na tento případ pracovníky lesní správy.

- pokud v jarních a letních měsících objevíš malého kolouška, zajíce, ptáčka, který vypadá opuštěně, určitě na něj nesahej, nepřibližuj se k němu a neodnášej ho z místa. V tomto

období se rodí většina mláďat. Jsou zatím slabá na to, aby před tebou prchla, ale v blízkosti je jejich matka, která je chodí pravidelně krmit. Kdybys však narazil na zjevně zraněné zvíře, kontaktuj záchranou stanici, kde ti poradí co dělat, nebo se o zvíře postarají.

- vážným nebezpečím může být setkání s bachyní divokého prasete v době, kdy má podsvinčata. Divokým prasatům se v našich podmínkách velmi daří, jsou mnohde přemnožená a díky dostatku potravy mívají i několik vrhů do roka. Ačkoli je divočák také plachý a za normálních okolností před tebou uteče, matka bude svá selata bránit a může na tebe zaútočit. Při takovém setkání se vyvaruj prudkých pohybů, pomalu odcházej od místa setkání a nesnaž se utíkat – nemá to smysl. Prase běží rychlostí až 50 km za hodinu a dokonce je i dobrým plavcem.

- setkání s vlkem, rysem nebo medvědem u nás zatím není moc pravděpodobné, ale s rozrůstající se populací těchto šelem to nejspíše brzy bude realita a nová hrozba při toulkách lesem. Nejvíce se vlci v současné době vyskytují na Šumavě, medvědi přicházejí ze slovenských Karpat a pohybují se proto převážně na Moravě – v Beskydech. Výskyt rysa je zaznamenán také především na Šumavě a sporadicky v Jeseníkách. Neexistují stoprocentně zaručená pravidla, nicméně uvedu doporučení, která sníží riziko konfliktu s velkými šelmami. Stejně jako ostatní divoká zvířata jsou i tyto šelmy plaché, o setkání nestojí a pravděpodobně utečou dřív než se setkáte, než šelmu stačíš zpozorovat. Pokud se přece jenom potkáte, zachovej klid, nedívej se jim do očí, nedělej prudké pohyby, mluv klidným hlasem a pomalu se vzdaluj. V žádném případě se je nesnaž odehnat.

ZÁVĚREM

Až příště půjdeš na procházku do lesa, vzpomeň si na to, jak se v něm chovat, a užívej si oázu klidu. Za tu pohodu se lesu odměň alespoň tím, že si po sobě odneseš své odpadky . Pokud uklidíš i něco po druhých, kteří se tímto pravidlem neřídí, ještě lépe.

Odkazy:

<https://www.mezistromy.cz/vzdelavani/jak-se-chovat-v-lese/odborny#>

<https://deti.vls.cz/cz/tipy-do-lesa/jak-se-chovat-v-lese>

<http://www.uhul.cz>

<http://www.myslivot.cz>

<https://www.selmy.cz/vlk/rozsireni-vlka/>